

ועדת גורן

פרוטוקול

ישיבת אחה"צ, יום 4.3.2010

נוכחים: חברי הועדה:

כב' השופט (בדימוס) אורי גורן, יו"ר הועדה

כב' השופט (בדימוס) ד"ר גבריאל קלינג

מר אביגדור קהלני

פרופ' ערן דולב

גב' אסתר דומיניסיני

מר עוזי לוי

פרופ' יוסי תמיר

מרכז הוועדה:

מר אביהו דיסטלמן

משקיף מטעם משהב"ט:

גב' נחמה פרלמן

משקיף מטעם משרד האוצר:

מר מאיר בינג

משקיף מטעם צה"ל:

מר יצחק פוקס

הופיע בפני הוועדה:

עו"ד נפתלי גרינברג

נוכחים נוספים:

מר זאב ויסמן - סגן ראש אגף שיקום נכים

גב' הלן מור- יועצת משפטית, במשהב"ט

מר זאב פיינר- דובר הוועדה

גורמים נוספים

הופעתו של עוה"ד נפתלי גרינברג בפני חברי הוועדה

א. גורן, יו"ר: ישיבת אחה"צ. עו"ד נפתלי גרינברג, שהוא בן של עו"ד ואב לעורכות דין. אני מאוד מודה לך אדוני שהגעת ושמעתי שגם לא הרגשת טוב ובזכותנו הבראת. נשמח להחכים ממך.

אתה יודע מה סדר היום של הוועדה ומה המנדט?

עו"ד גרינברג: כן, אני מכיר את המנדט, ראיתי את המינוי והכל ברור לי.

כפי שכבר הוצגתי, אני עו"ד שעוסק בנושאים האלה מזה כ- 40 שנה. כשאני אומר 'הנושאים האלה', הכוונה לחוק הנכים, תגבולים ושיקום וחוק משפחות חיילים, ואבי המנוח עסק בזה עוד משנת 1951, כך שאני בן ממשיך ואב ממשיך.

מעבר להיותי עו"ד, אני בעצמי גם נכה צה"ל עם 10% נכות. חוץ מאחורי הנכות שיש לי, לא נזקקתי לשירותים של משהב"ט מעולם, ושירתתי גם בקבע 4 שנים, כאשר למדתי באוניברסיטה, אחרי שסיימתי את שירות החובה שלי. הייתי פקח טיסה בחיל האוויר ואח"כ בכל מיני יחידות מוצנחות שצנחו וכבשו כל מיני שדות תעופה בתרגולים כאלה ואחרים. העיסוק שלנו בכל המטריה הזו, גרם, או הביא להרבה פסיקה בכל הנושאים של זכויות והטבות שמגיע לנכי צה"ל עפ"י החוק. ובכל השנים האלה, התפתחה פסיקה רבה ועניפה בכל הערכאות המשפטיות כולל ביהמ"ש העליון, ועוד אבי המנוח זכה והצליח במה שנקרא 'הלכת בוסאני', שבעצם קבעה את הכלל שכאשר יש שתי אסכולות מאוזנות שאומרות אחת כן ואחת לא, יש להעדיף את זו שמטיבה עם הנכה.

א. גורן, יו"ר: שתיהן אסכולות מוכרות.

עו"ד גרינברג: כן, ברור. כשאני אומר אסכולה, אסכולה זה דבר מוגדר. אז ביהמ"ש העליון הגדיר מה זו 'אסכולה' ובמילים פשוטות, כדי להבין קצת יותר, אסכולה הכוונה היא דיעה רפואית,

שמבוססת על Text books של לימוד רפואה בבתי ספר ובאוניברסיטאות, או שזה מבוסס על מחקרים כאלה או אחרים. זו לא סתם דיעה של מישהו שחושב, אלא צריך להיות מבוסס על Text books ומחקרים.

לאורך כל השנים, המוטו שהוביל את הפסיקה של בתי המשפט היה: "אנחנו מדברים בנכי הלאום, אנחנו עוסקים בחוק סוציאלי ובחוק שכזה, ובסיטואציה שכזו, צריך לפרש את הכל ברוחב לב וכדי שזכויות של נכים לא תפגענה". במהלך השנים, בגלל נקרא לזה 'בעיות תפקוד' שהיו מול אגף השיקום ונכי צה"ל וזכויות והטבות, הוקמו 5 וועדות ציבוריות לפחות, שתפקידן היה לבדוק את הנושא התפקודי של אגף השיקום, מול מימוש הזכויות וההטבות שמגיעות לנכים.

האחרונה שבהן וודאי ידועה לכם, זו הוועדה של אלוף מיל. ורדי, שכתבה ביקורת די קטלנית על כל אגף השיקום, ומרבית ההמלצות של כל הוועדות האלה לא יושמו ע"י אגף השיקום, לפי מיטב ידיעתי. המלצות היו, אבל משהו מעשי לא היה.

היתה גם פרשה שוודאי כולם קראו בעיתונים, שהיו שחיתויות בתוך אגף הנכים, אנשים לקחו כספים, הלכו לכלא – אנשים מאוד בכירים – אנשים הודחו מתפקידים, הפרו אמונים, היו כאלה שסידרו לעצמם אחוזי נכות, אנשים בתפקידים בכירים מאוד בתוך אגף השיקום, הפכו להיות נכי צה"ל עם אחוזים שלא מגיע להם, ובני משפחה שלהם הפכו להיות פתאום נכי צה"ל. היה שם, מה שהחבר'ה קוראים בלשון הרחוב, חגיגה שלמה.

למה אני אומר את זה? זה לא בא לצורך השמצה אלא דעתי,

כיוון שכשקראתי עד כמה שהספקתי לקרוא בכל החומר (אני מצטער, אני קמתי מהמיטה), הוועדות האלה כיוון שהן לא יושמו, יש תחושה קשה בכל ההליך שהתחיל כאן, עפ"י, כנראה, המלצתו ודחיפה רצינית של ראש האגף, למנות את הוועדה הנכבדה שיושבת כאן.

המוטו, שאני הבנתי שהוא הנושא המרכזי, הוא איך לחסוך כסף.

כיוון שכך, הצבעתי על כל מיני מקומות שנעשו כל מיני מעשים שלא ייעשו, שגרמו לחסר בתקציב והמלצות שהומלצו לאגף, כולל דו"חות של מבקר המדינה לא יושמו, ובעצם כל הנושא הזה התמסס ולא טופל. שאם היה מטופל, יכול מאוד להיות שלא היו לנו אילוצי תקציב היום.

קראתי חלק מהעדויות שנתנו כאן. בכדי לקרוא את כל מה שיש כאן, אני צריך עוד כמה ימים כנראה, אבל את הדברים העיקריים קראתי.

כשראיתי שאנחנו עוסקים כאן בחסכון כספי, שאלתי את עצמי כל מיני שאלות שאני חושב שמן הראוי שאני אחלוק את השאלות האלה איתכם.

קודם כל יש תחת קורת הגג של משהב"ט אגף השיקום, וועדה שנקראת 'וועדת ל'. אני לא יודע אם אי פעם שמעתם עליה, זאת וועדה שנותנת זכויות והטבות לפני משורת הדין.

כלומר, מדובר באנשים שלא נפגעו או חלו בזמן ועקב השירות – אולי בזמן כן, אבל לא בעקב –

אביגדור קהלני: היום הוועדה מנוהלת בידי שופט.

עו"ד גרינברג: נכון, שופט חיים פורת, אבל זה עדיין תקציב של אגף

השיקום. אז לא שיש לי משהו נגד כל אלה שמוכרים לפי וועדת ל', אבל אם שוקלים להעביר כאלה או אחרים (מה

שאני מתנגד טוטאלית, ואני אסביר את זה) לביטוח לאומי או למקומות אחרים, אני חושב שהם צריכים להיות בראש הרשימה שיעברו לביטוח לאומי. כי אם מגיע להם מטעמים סוציאליים כאלה או אחרים, לא אגף השיקום צריך לשאת בזה. זו דעתי, כך אני רואה את זה.

אני לא יודע כמה זה יחסוך, אני לא יודע מה העלויות של זה, אבל זה בא מתקציב אגף השיקום.

כיוון שהזכירו גם את השופט פורת, אני חושב שהוא מאוד בקיא, וראיתי שהשם שלו הוזכר לפחות בעדות של פרופ' שקד. הוא יודע לשפוך אור גם על החוק, הוא מכיר את החוק לפני ולפנים – כשאני אומר 'חוק', אני בדרך כלל מדבר נכי צה"ל, כי משפחות שכולות הוא בעצם נגרת של הדברים האלה – ואני חושב שהוא יכול לשפוך אור אם הוא יוזמן לפה, הרבה, על כל הנושא שבעצם ראש האגף מוביל אותו כקמפיין.

לא ראיתי בכל הדו"חות והעדויות, שדווח פה שלמשהב"ט יש זכות שיבוב. כל תאונת דרכים שחייל נפגע ומגיש למשהב"ט והוא מוכר, יש למשהב"ט תביעת שיבוב, והוא תובע את הכספים מחברות הביטוח, שזה כספים שצריכים להירשם בזכות, בתקציב של אגף השיקום.

בירור קטן שעשיתי, כנכה צה"ל (וצלצלתי לצורך זה לארגון), 40 מיליון שקל בערך בשנת 2009 (יכול להיות שאני טועה קצת למעלה או למטה, אבל זה בערך הסכום), סכום דומה בשנת 2008, כספים שנכנסים לקופת אגף השיקום. איש לא דיבר על זה, לפי מה שאני קראתי – יכול להיות שכן. אם אתם יודעים משהו על זה, זה רצוי וראוי.

אני אינני יודע את המצב המשפטי, ואני מקווה שאני לא

מקומם עליי את מנכ"ל הביטוח הלאומי, אבל אני לא בדקתי אם יש למשהב"ט זכות שיבוב נגד ביטוח לאומי?! יכול להיות שכן, ואם לא – אולי כדאי לחוקק איזשהו חוק שתהיה זכות שיבוב ותקציבים יעברו לביטוח לאומי ומביטוח לאומי למשהב"ט, לצורך העניין. כי אם יש זכות שיבוב נגד חברות ביטוח, אולי יש גם זכות שיבוב נגד ביטוח לאומי? אני פשוט אמחיש את זה: נניח אדם מוכר על נכות נפשית (מרבים לדבר פה על נכויות נפשיות), יש לו 50% נכות, הוא לא עובד, לא מתפקד, מקבל תגמול נצרך. אילו היה מגיש תביעה לביטוח לאומי, היה מוכר. אז השאלה, אם לא מן הראוי שמה שהוא יכול היה לקבל שם, ישובב לכיוון משהב"ט.

אתם רוצים עוד חיסכון? כמי שמופיע לעיתים קרובות בוועדות רפואיות עליונות, שזה הערעורים על אחוזי הנכות של וועדה, יושבים רופאים שלפי דעתי אין להם מה לחפש בוועדה. זה הכל בשביל לחתום, לגבות שכר עבור כל תיק וללכת הביתה.

קרה לי הרבה, שיושב רופא שהוא רופא מומחה למחלות פנימיות, בוועדה פסיכיאטרית שיש בה כבר 3 רופאים פסיכיאטריים (וזה הרכב שצריך להיות בוועדה עליונה), הוא יושב איתם, חותם, מקבל כסף והולך הביתה. אני פעם התלוננתי על זה בפני היועץ המשפטי לוועדות (יש גם יועץ משפטי כזה), והוא אמר שזה באמת לא בסדר, הוא יטפל. אני מקווה שהוא יצליח.

אלה דוגמאות של אפשרות לחסוך בכספים ולקבל כספים וכן הלאה.

הוועדות הרפואיות האלה, שאגף השיקום מממן אותן, שלמרות שבשנים עברו ישבתי יחד עם ד"ר קלינג בוועדה של

לשכת עוה"ד שהמליצה לנתק את משהב"ט מהוועדות הרפואיות והמליצה לנתק את המוסד לביטוח לאומי מהוועדות הרפואיות, התקציב הזה אילו לא היה ממומן ע"י משהב"ט וע"י ביטוח לאומי, היה חוסך הרבה כסף. עכשיו, מה קורה בוועדות הרפואיות? בהרבה מקרים הם לא מסכמים את התיק, מבקשים איזשהו צילום, דוחים את הוועדה, יושבים עוד פעם על התיק ועוד פעם משלמים להם עבור הישיבה. יש מקרים שדוחים בגלל שהנכה נראה להם לא בטוחים אם מה שהוא ממחיש להם זה נכון או לא, רוצים לבדוק אותו עוד פעם. שולחים אותו הביתה, לא בודקים, מזמנים עוד פעם, עוד פעם תשלום לרופאים בוועדות. וזה כל הזמן 3-4, 5 רופאים בוועדות עליונות, כל אחד מקבל את שכרו בגין הוועדות האלה וזה עולה לאגף השיקום סכומים לא מבוטלים.

קראתי את הניסיון, הייתי קורא לו, הנועז, של ראש האגף, לבדוק אפשרות לבטל את זכויותיהם של אלה שמוכרים 10% - 19% נכות, לפני התיקון של ה-1.1.96. אני לא מחדש פה כלום, אני מניח, במיוחד לשופטים בוועדה, שתיקון חוק לא חל רטרואקטיבית. כיוון ש-1.1.96 קבע 10% - 19% מקבל מענק ויוצא, הוא לא חל על אלה שהוכרו או הגישו תביעות, יותר נכון, לפני ה-1.1.96. בנסיבות כאלה, ללכת לבטל את כל אלה שמוכרים מ-48' (אם הם עוד בחיים), ועד ל-1.1.96, ע"י תשלום חד-פעמי, זה נראה לי כמעשה אנטי-משפטי קיצוני, כיוון שבעצם מה שראש אגף מציע, זה להחיל רטרואקטיבית חקיקה שהפסיקה אומרת בפירוש שהיא אסורה, כיוון שאין חקיקה רטרואקטיבית.

קראתי גם את העדות של ראש האגף, על רצונו (ואני מפנה,

לצורך העניין, בעמ' 18 לישיבת (3.12.2009). אומר ראש האגף שהוא שוקל לדרוש שתבטלו גם את הפגיעות של אלה שהם יוצאים מהבסיס ליעד חופשתם ובכיוון הפוך. ניסיתי לחשוב למה, לא הצלחתי להבין מה מפריע בדיוק פה, כאשר בביטוח לאומי, עד כמה שאני זוכר, יש גם סעיף כזה. זה בוודאי ייצור אפליה בין נכים של ביטוח לאומי לנכים של משהב"ט, ובגלל אפליה כזו קבע בג"צ לא מזמן בפס"ד שאנחנו קוראים לו 'בג"צ צלקות' שלא יכולה להיות סיטואציה שבה נכי צה"ל מופלים לעומת המוסד לביטוח לאומי.

א. גורן, יו"ר: מופלים לרעה.

עו"ד גרינברג: מופלים לרעה, כמובן. אגב, אותו פס"ד עליון (שהיה לי כבוד

להשתתף בו, בהרכב של 7 שופטים, זה ממחיש את נושא הרוחב לב), קבע שאין חקיקה רטרואקטיבית, והיא לא חלה על כאלה שכבר רכשו את הזכויות שלהם עפ"י החוק הקודם, אבל אם זה בא להיטיב איתם, כן.

למה אני חותר? אני חותר לבוא ולהסביר, שכל הנושא של חייל והנושא של כוחות ביטחון שמכוסים ע"י המטריה הזו של חוק נכי צה"ל, צריכים להיות לפי הפסיקה של ביהמ"ש העליון, מופלים, אבל מופלים לטובה.

עכשיו אני רוצה לומר את מה שיש לי לומר, לגבי אותו נושא של מחלות שזה נושא שנראה לי הקיצוני והחמור ביותר.

קראתי את דבריו של ראש האגף בדיון הראשון שלו (עמ' 15) שבו הוא אומר, שלפי דעתו צריך להוציא (ואני מצטט) "את המחלות מהחקיקה שלנו". לא הבנתי אם הוא מתכוון לחקיקה בכלל, או להוציא מחוק הנכים, אבל ניסיתי להבין מה מוביל אותו ומדוע הוא צריך לקום ולבטל במחי יד, את

כל ההלכות של ביהמ"ש העליון, את החוק שקובע בצורה ברורה, ולדרוש מכם: קחו את החוק, תמליצו למחוק ממנו כל מיני דברים, כדי שהמחוקק יתקן אותו. לדעתי, עצם העלאתו לדיון של נושא כזה, הוא בלתי מוסרי וצריך לסלק אותו מסדר היום הציבורי. לטעמי, למדינה אסור לדון בצמצום המחוייבות שלה כלפי בניה שמשרתים ושירתו ונשלחו מטעמה לבצע שליחות קדושה לשרת את צבא הגנה לישראל. זה נראה לי דבר שהקיצוניות שבו, דורשת סילוקו של הטיעון הזה על-אתר.

יצא לי לדבר כמה מילים עם ד"ר דולב בחוץ, היום. פגשתי אותו, שמחתי לראות אותו. מה אני אומר לחייל (וזה סיפור אמיתי) שחוזר ממבצע אנטבה, קצין בסיירת מטכ"ל שאחרי 3-4 שבועות מיום חזרתו, מתגלה אצלו סכרת? משהב"ט דוחה אותו, כמובן, אבל ביהמ"ש הכיר בו (הוא גם רופא היום). מה אני אומר לו? 'תשמע, החוק לא חל עליך, זו מחלה. תלך הביתה, או שתגיש תביעה לביטוח לאומי? נראה לי דבר שאני חושב שאני אהסס מאוד להוציא דברים כאלה מפי, לפני שהוא מקבל מעבר לסכרת, עוד התקף לב. זה נראה לי קיצוני מאוד, כשבעיקר (אני תיכף אגיע לכל הנושא של סכרת), יש כמה דברים שלא ראיתי שכתובים בדו"חות שלכם, ואני אביא אותם.

לכן, לדעתי, כל ניסיון לשנות את הגדרת הזכאות ולקבוע אותה עפ"י קריטריונים מבחינים של מחלה, פגיעה, כן לחימה – לא לחימה, מסייע ללחימה וכל הדברים האלה, שזה יהיה קשור בנסיבות הפגיעה, ולעשות איזה מין דיפרנציאציה כזו, נראה לי דבר שיגרום לאפליה בין דם לדם וצורה של מצב שאני לא מאמין שאנחנו נוכל לחיות איתו.

עכשיו, אם כבר נתתי דוגמא של סכרת, אני רוצה להביא לידעתכם איזשהו נתון עובדתי שראש האגף לא העלה אותו, ואני לא ראיתי שמישהו דיבר עליו.

בזמנו, היה אדם שלא אנקוב בשמו, הוא פנה ביוזמת משהב"ט לאגודה לסכרת, ביקש למנות פאנל של אנדוקרינולוגים שיבדקו ויתנו חוות דעת, האם להכיר בקשר הסיבתי ובאיזה נסיבות להכיר בקשר הסיבתי. הוא קיבל כזה פאנל, ישב בראשו פרופ' איתמר רז (שהוא בהחלט אישיות רצינית לסכרת), ועוד מומחים אחרים כולל רופאים שעבדו אז עם משהב"ט במתן חוות דעת לגבי שאלת הקשר הסיבתי בין סכרת לבין שירות, והם המליצו המלצות. וההמלצה שלהם היא חד-משמעית לגבי שני סוגי הסכרת, גם type 1 וגם type 2 – כלומר סכרת נעורים וסכרת מבוגרים: אם חייל בשירותו חווה אירוע סטרסוגני ברמה חריגה או יוצאת דופן ותוך שלושה חודשים מאותו אירוע, הוא מפתח סימפטומטולוגיה של סכרת, צריך להכיר בו.

עד היום, קצין התגמולים דוחה את התביעות האלה ושולח את כולם לביהמ"ש. בביהמ"ש נקבע קריטריון, הם אימצו את הפאנל הזה שמהב"ט בעצמו הזמין אותו, וקובעים לא לפי אסכולות אלא לפי השאלה האם היה או לא היה אירוע חריג. אם הם מוצאים אירוע חריג, ושבעקבותיו תוך שלושה חודשים מיום האירוע מתלונן הנכה על סימני סכרת (יש לזה סימנים שאני לא אפרט אותם), יש להכיר בקשר.

משהב"ט לא מכבד את זה עד היום.

הפסיקה של ביהמ"ש המחוזי, לא מעניינת את אגף השיקום. הם ממשיכים בשלהם, יש להם יועץ רפואי שבאופן אוטומטי, גם אם נפלה פצצה על יד האיש הזה והוא פיתח סכרת – הוא

לא יכיר.

אותה וועדה שהאגודה לסכרת מינתה, ישבו בה כ-7-6 אנדוקרינולוגים, זה לא רק פרופ' איתמר רוז, הוא היה יו"ר הוועדה, אבל היו בהרכב כולם מומחים לסכרת, כולל פרופ' קרסיק שהוא גם אישיות רצינית בנושא סכרת, שבזמנו גם נתן חוות דעת למשהב"ט בשאלות של קשר שירות עם סכרת. גונב לאוזניי שהיו פה איזשהן התלחשויות לגבי איזשהו אלוף שהוכר בסכרת. נכון, האלוף הזה הוכר בסכרת והוא גם טופל משפטית על-ידי. אבל הוא הוכר, אחרי שהמשהב"ט דחה אותו, רק אחרי שפרופ' קרסיק נחקר בוועדת הערעורים והודה שהעובדה שהוא המשיך לשרת וכתוצאה מזה שהוא היה נתון לסטרסים קיצוניים הוחמרה לו הסכרת – והוא גם קבע את שיעור ההחמרה – כך שהוא הסכים להכיר בו ורק אז הוא הוכר. זה לא הלך כל כך פשוט וחלק. ברשותכם, אני אעבור לגבי אותו עניין של מחלות, לאלה שמשרתים קבע.

דעתי האישית, כמי שטיפל ומטפל ברבים מהם, זה שקיימת, לדעתי, זה צריך לבדוק עם האנשים עצמם, כי אני כמי שגם שירת בקבע, יכול לומר את זה: אילו איש צבא קבע היה יודע שאם הוא יחלה בזמן ועקב השירות, והוא לא יוכר אלא יגידו לו 'לך לביטוח לאומי', אני מאמין שהרבה מאלה שמועמדים לחתום קבע, יתחילו לחשוב ולהסס. צריך לשאול, אולי, את הרמטכ"ל או את שר הביטחון מה דעתו בעניין הזה, כיוון שזה נראה לי דרקוני לגמרי.

לכן אני מאמין באמונה שלמה, כי לא תצא מהוועדה הנכבדה הזו, המלצה שלא להכיר במי שחלק בזמן ועקב השירות כנכה צה"ל, אבל אולי לשם הוויכוח והמיקוח המשפטי, נניח שכן

תהיה ההמלצה ונניח שיתקנו את החוק, ומי שחלה לא יוכר אלא ילך לביטוח הלאומי.

נחשוב רגע על הסיטואציה: מתאריך מסויים, אדם שלקה בסכרת והוכר, יישאר להיות מוכר (כי הרי לא יחוקקו את זה רטרואקטיבית. מי שקיבל את ההכרה, קיבל) ומפה והלאה, יהיו נכי צה"ל שהם ביטוח לאומי ונכי צה"ל 'ישנים' יותר שהם במשהב"ט, וככה המערכת תעבוד. אני פשוט לא רואה איך הדבר יכול להסתדר, אלא אם כן יבוא מישהו ויחליט שצריך להחיל את זה, על כולם מאז '48.

אני מקווה שהבהרתי את הנקודה. כי נניח שתבוא המלצה (אני רוצה לחזור על זה, כי זה מאוד חשוב לי), נניח שתבוא המלצה מה-1.1.2011 מי שחלה בצבא, לא מוכר אלא הולך עם זה לביטוח הלאומי. עד אז יהיו חולים באותה מחלה, שהם מוכרים, כך שתיווצר קבוצה גדולה של מוכרים שהם נכי צה"ל וקבוצה גדולה של מוכרים באותה מחלה, והם לא נכי צה"ל אלא הם נכים של ביטוח לאומי. אני לא מזלזל בביטוח לאומי, אבל הזכויות וההטבות שיש בביטוח הלאומי, לא דומות לזכויות ולהטבות שיש במשהב"ט. כך שסיטואציה כזו יכולה ליצור מצב, שזאת תהיה בכיה לדורות ואני לא בטוח איך נצא מאפליה כזו, שנראית על פניה בלתי נסבלת.

יש עוד נושא שלא ראיתי שדנו בו בכלל: יש סיטואציה, שנכה הפך להיות נכה בגלל טיפול רפואי לקוי של המערכת הרפואית הצבאית. הפסיקה אומרת, שאם המערכת הרפואית הצבאית, בלשון הרחוב 'פישלה', צריך להכיר בקשר בין הנזק שנגרם כתוצאה מטיפול רפואי לא טוב, לנכות.

איך להתייחס לכאלה שכתוצאה מטעות רפואית כזו (וזה מקרה שגמרתי אותו לא מזמן), נכנס לכסא גלגלים והוא נכה

100%, בגלל שלא אבחנו משהו שאילו היו מאבחנים, הוא היה היום אדם בריא.

בחורה צעירה בשירות חובה, מתגייסת, מתלוננת כל הזמן על כאבי ראש, שולחים אותו ל-c.t. ה-c.t. מפוענח: תקין. היא הולכת לחדר כושר, עושה כושר, אחרי 10 דקות היא מתמוטטת, שטף דם בראש, כסא גלגלים, 100% נכה, 'תלכי הביתה', הצבא משחרר אותה. דחו לה את התביעה כמובן, בהליכי ערעור מתברר – זה גם עונה על השאלה למה צריך עו"ד ו'תעשית עו"ד' אליבא דאמנון אברמוביץ (אני עוד אגיע אליו), באופן פרקטי מתברר שה-c.t. לא פוענח נכון. היה שם ליקוי שאילו היו מפענחים אותו נכון, היו מטפלים בה ומונעים את כל הסיטואציה, כי זה היה ניתוח קל, יחסית, בשביל לטפל ולסדר את כל העניין. מה אומרים לאחת כזו? 'את חולה, תלכי לביטוח לאומי'. לא נראה לי הגיוני.

ברשותכם אני אעבור לכל הנושא של פגיעת חופשה. אני מודה ומתוודה, אני 'מולידו' של החוק הזה, והוא פועל יוצא של קצין שבחופשתו נסע לרמת הגולן ועשה סנפלינג מגובה של 500 מ', נפל מלמעלה ונכנס לכסא גלגלים. הגיע אליי, אמרתי לו: אני מצטער, אבל אין לי איך לעזור לך כי זה קרה בחופשה (אז לא היה חוק חופשה, כמובן), ואני לא יכול לעזור לך. אז הוא אומר לי 'מה זאת אומרת?', זה מה שיש. מתברר שהוא היה מושבניק שהיה בו גם האלוף אמנון רשף. ביקש לפגוש אותי. נפגשתי איתו, הוא אומר לי 'איך זה יכול להיות?! מה, צה"ל לא אחראי לכל מה שקורה לחיילים שלו בחופשה? אין אבא ואין אמא? מה קורה כאן', אמרתי לו 'זה המצב המשפטי'. הוא אומר לי 'אז בוא נתקן את המצב החוקתי'.

אני לא זוכר איך, אבל נפגשתי עם ח"כ של אז, פנחס גולדשטיין. או שהוא גרם לקשר הזה, או שאני יזמתי אותו, אני לא זוכר איך אבל על כל פנים נפגשתי איתו כמה פעמים, הוא הסכים לקחת על עצמו את הטיפול בנושא ובעקבות זה, הוא הגיש את הצעת החוק.

למדתי גם מפיו של ח"כ גולדשטיין ז"ל, שהוא היה גם בקשר עם שר הביטחון דאז, יצחק רבין ז"ל, והוא אמר לי בצורה מפורשת (ולא כמו שכותבת או אומרת גבי נחמה פרלמן): שרבין בעד – שר האוצר נגד.

אז, כמו היום, שר האוצר רוצה צמצומים באגף השיקום, ולכן אנחנו פה.

החוק, אגב, לא מ-86', נחמה, כמו שכתוב, אלא פברואר '88 (כתוב '86).

מתוך קריאת עדותו של ראש האגף, אני מבין, שבכלל מדובר – ככל שזה נוגע לחופשה – באיזו כמות קטנטנה של נכים, משהו של פחות מ-1%, שלושת רבעי אחוז, פחות מ-400 איש. ונתנו שם דוגמאות קיצוניות, שהן גם מטעות, שנהג שנהג בשכרות, וכל מיני דברים כאלה. נהג שנהג בשכרות בחופשה או לא בחופשה, לא יזכר. היא פשוט דוגמא לא ראויה.

מי שנפגע בתאונה, ומגיש תביעה בגלל שזה בחופשה, משהב"ט לא עולה לו כלום, כי הוא מגיש תביעת שיבוב נגד חברת הביטוח. אז הכצעקתה?

בדרך כלל אנחנו מדברים על תאונות, כי זה מה שבדרך כלל קורה בתביעות של פגיעות חופשה. זה רחב המקרים. אז על מה המהומה, על מה הרעש? אם יש למשהב"ט, בסופו של דבר, את האפשרות לגבות את כל הכסף שהיא משלמת לנכה

הזה, מחברת ביטוח, בשביל מה להעלות את כל הנושא הזה?! לחוק הזה היתה כוונה ברורה, וזה לתת כיסוי, אם תרצו, לאותם חיילים בחופשות, שאם ייפגעו – שלא יהיה להם אבא ואמא. כי חברות הביטוח לא יכולות לבטח חיילים ולא מבטחות, ובעצם הם נטולי הגנה כלשהו, באספקט העובדה שהם חיילים.

א. גורן, יו"ר: אבל אם זה לא הנהג, אם זה נוסע ברכב שהיתה תאונה דרכים, אז הוא לא יכול לתבוע את חברת הביטוח בגלל שאסור לו לתבוע?

עו"ד גרינברג: הוא יכול לתבוע את הנהג ואת חברת הביטוח, כמה שאני מבין?

א. גורן, יו"ר: לא, לא, הוא מופנה לאגף הנכים.

עו"ד גרינברג: אני לא מומחה גדול בנוזיקין, יש כאן מומחה גדול ממני שהיה גם מורי ורבי בנושא, כך שאני לא יכול-

א. גורן, יו"ר: הוא היה גם מורה שלי. אבל חייל לא יכול לתבוע בנוזיקין, עו"ד גרינברג: חייל שנפצע בתאונה לא יכול לתבוע בנוזיקין? אז יש גם דברים שאני לא יודע, אני לא מתיימר להציג מומחיות בנוזיקין.

הוא יכול להגיש תביעה, להיות מוכר כנכה צה"ל, ואז לא תהיה זכות שיבוב למשהב"ט נגד חברת הביטוח?

ד"ר גבריאלי קלינג: לא, למשהב"ט תהיה.

עו"ד גרינברג: או.קיי. לא נגרם 'חסרון כיסי' למשהב"ט במאומה, כי כל מה שהם ישלמו לו, יקבלו את זה בחזרה מחברת הביטוח, אז איפה הלחץ פה על התקציב?

עוזי לוי: אני חושב שזה לא העניין, לא העניין של המקור התקציבי הוא הסוגיה כאן. אני לא חושב אם יש למשהב"ט זכות שיבוב או לא, לדעתי לפחות, המקור התקציבי הוא לא העניין.

עו"ד גרינברג: אני שמעתי שהעידו פה לפניי אנשי תקציב, אז אם זה לא העניין, בשביל מה כל העדויות? אני התרשמתי שכל הבעיה זה תקציבית, עם כל הכבוד. בא ראש אגף שבקושי נמצא שנה וחצי במערכת, הוא בא לשנות סדרי עולם? אנחנו מ-48' עד היום, יש לנו מערכת שמכירה וקובעת כללים ברורים, אז מה?

עוזי לוי: אני אתייחס בסוף העדות, אני אתייחס בהרחבה.

עו"ד גרינברג: אין שום בעיה. אני, כמובן, לא חולק על שום דבר אחר שיגידו לי, אבל אני מביע את דעתי, ואני חושב שמרכז הכובד - אני קראתי את כל העדויות, אני לא חושב שמי שמריץ את כל הנושא הזה (ואנחנו יודעים מי) - מה שיש לו לנגד עיניו זה ערכים, כמו שהוא קורא להם, חשובים ומוסר והתנהגות וכו'.

אני אמרתי שאני אגיד כמה מילים לגבי אמנון אברמוביץ, אני מעריך אותו כעיתונאי וככתב, אבל הדברים שהוא אמר כאן - למרות שאני לא אחד שמתפרסם בביטאון הזה ומעולם לא התפרסמתי לא פה ולא בשום מקום אחר - אני לא חושב שנכון וראוי היה לעשות את מה שהוא עשה.

מי שמכיר את המערכת ויודע שמהב"ט הוא קשה ונוקשה, יודע שבהרבה מקרים, ללא עזרת עו"ד, אתה לא תגיע לשום דבר. הפסיקה היא בכמויות אדירות של כל מיני פגיעות שאנשים נפגעים, והם לא מסוגלים להתמודד ללא עזרה משפטית. לכן 'תעשיית עו"ד' היא כזו, שהפועל היוצא שלה הוא משהב"ט, ולא להיפך.

א. גורן, יו"ר: מה שהסביר אמנון אברמוביץ, שמי שזכאי להיות נכה צה"ל, הקייס שלו כל כך ברור שהוא לא צריך עו"ד.

עו"ד גרינברג: נכון! יש עוד אופציה, הכל ברור. אין לו בעיה של 'עקב

השירות'.

א. גורן, יו"ר: הביקורת שלו היא, שאנשים שאולי לא מתאימים להיות נכי צה"ל, נעזרים בעו"ד כדי שימצאו איזה אפיקים, לרבות וועדות שונות, שבכך מתנפח התקציב. זאת היתה הביקורת שלו, אבל הוא לא רוצה לפגוע בנכי צה"ל. הוא לא רצה לפגוע.

עו"ד גרינברג: ברור שהוא לא מתכוון לפגוע בנכי צה"ל, הוא רק מתאר את זה כאילו תעשייה שבאים ומשכנעים אחרים 'בוא תתבע, אני אטפל בך ו-'.
אבל יש כללים, יש הלכות, יש פסיקה מתי זה 'עקב השירות' ומתי לא, מה מוכר, מה לא מוכר.

יש דוגמא פשוטה מאוד שביהמ"ש העליון נתן דעתו לשתי מחלות כרוניות של גסטרו-אנטרולוגיה, של דרכי העיכול: מחלת כרון ומחלת קוליטיס. היא לא מוכרת. ביהמ"ש העליון קבע: אין אסכולה, אי אפשר לקבל הכרה, זה לא יכול לבוא מתנאי שירות.

בא אלי חולה כרונוקוליטיס, הם אומרים: מצטער, אין מה לעשות. אבל במקומות שיש הלכות ויש פסיקה ולצורך זה צריך לגייס עו"ד, כדי שיממש את המצב המשפטי – מה פסול בזה!?

א. גורן, יו"ר: אין שום פסול, ואני יכול להגיד לך מהניסיון שלי כשופט, תמיד יותר נוח לנהל משפט שיש עו"ד, מאשר אין עו"ד. אולי תעזור לנו גם בנקודה של ניהול המשפטים בבתי המשפט, גם בשלום וגם במחוזי ובערעורים, אם יש לך איזושהי עזרה או ביקורת, בקשר לנושאים האלה. אמנם יהיה עד נוסף, השופט יצחק כהן מחיפה, שהוא יושב בתיקים כאלה –

עו"ד גרינברג: הוא היום במחוזי בחיפה, ישב כיו"ר וועדת ערעורים, אדם שמבין.

א. גורן, יו"ר: אם יש משהו שתרצה להעלות, שתרצה שאנחנו נתערב, אז- עו"ד גרינברג: בגדול יש כמה בעיות טכניות ואני לא הכנתי את זה, אבל אין לי בעיה להסביר את הסיטואציה.

באיזשהו מקום, אנחנו מדברים כמובן על ערעור לוועדת ערעורים על החלטות קצין תגמולים, שזו האינסטנציה הראשונה הערעורית שלמרות הערעור, היא מתנהלת כאינסטנציה ראשונה. כלומר, מופיעים שם עדים ונחקרים, רופאים באים להיחקר וכו' וכו'.

אגב, השופט יצחק כהן היה מאוד נגד חקירת מומחים אצלו: 'מה יש לחקור? הם יעמדו בשלהם, עזוב אותם', אבל זה בניגוד לפסיקה ובסופו של דבר- אבל לא זו השאלה. אגב, היה גם בחיפה, אצלו, כשהזמנתי בכל זאת לחקירה, הרופא ראה שמזמינים אותו לחקירה, כמה ימים לפני הדיון אמר 'בעצם אני מסכים למה שמערער אומר, אני לא בא לחקירה'. גם זה קרה.

באופן מעשי, הבעיה המרכזית זה הרכב הוועדות האלה. בראש"צ אין בעיה, כי שם יושבים שופטים מן השורה כיו"ר וועדות ערעורים. אבל בירושלים, בחיפה בחלק גדול מהמקרים, יושבים שופטים בדימוס ובהרבה מקרים קשה מאוד שם לנהל את הדיונים, גם בגלל הגיל המופלג וגם בגלל היעדר פרוצדורה מחייבת כי הוועדות ערר האלה לא פועלות על סמך פרוצדורות נוקשות אלא מותר להן, כמו בביטוח לאומי, כל דבר שדרוש לצורך הצדק ובדיקה וכו' וכו', בלי להיות כבול בדיני ראיות ומהות – אלא מהות החוק, כמובן. והקושי הוא פה, לנהל את הדברים במהירות הראויה. כי

בהרבה מקרים, הוועדות האלה יושבות פעם או פעמיים בשבוע עם כמות גדולה של תיקים, ולא תמיד יש את הזמן המספיק כדי להגיע לפס"ד מהר ככל האפשר. זה הליקוי הכי רציני.

אין את הבעיה הזו בראשל"צ, יש שם שתי שופטות שמכהנות ועכשיו הוסיפו עוד שופט, שאני לא יודע מאיפה הוא הגיע אבל אנחנו מקווים שהוא יבין את העניין כמו שצריך. גם בב"ש יש בעיה קשה. בב"ש היה השופט גנני, שאני חושב שהוא כבר בן 85, משהו כזה. היום יש שופטת שעל פני הדברים נראה, שהיא מאוד מעשית וניגשת לעניין בצורה טובה, כך שיש לנו תקווה ל-

א. גורן, יו"ר: וערכאת הערעור?

עו"ד גרינברג: ערכאת הערעור זה בתי המשפט המחוזיים. בב"ש זה הולך מהר מאוד; ת"א אני צריך לספר לך?!

א. גורן, יו"ר: אני לא יודע, אם השתנה משהו לטובה?

עו"ד גרינברג: לצערי לא. בתי המשפט המחוזיים יושבים בשתי סיטואציות: בהרכב, בערעור החלטת וועדת ערעורים, ושופט דן יחיד, בערעור על וועדה רפואית העליונה. בערעורים בהרכב, אין שום בעיה כי שם הכל מוגש, עיקרי טיעון וכו'.

יש קצת בעיה בנושא של ערעורים על וועדות רפואיות עליונות, שם יושב שופט (או שופטת היום) והדברים הולכים קצת יותר לאט. בחיפה זה הולך גם, די מהר, מבחינת מחוזי. נצרת לא יושב בתיקים כאלה בכלל.

יש עוד שני דברים שאני מבקש לדבר, ובזה אני מסיים. הנושא הבא הוא נושא הרכב הרפואי. אני יודע שלזה הקדיש ראש האגף זמן רב וקבעו לו מועד נוסף לצורך העניין, ואני

רוצה לומר את מה שאני יודע.

הזכות לרכב רפואי, לא מוסדרת בחוק אלא היא בנהלים של
אגף השיקום. עשיתי את הבדיקה מה מקור הנהלים האלה,
מתברר – וזה גם כתוב איפשהו בפרוטוקול, שראש האגף עצמו
אומר את זה – "הנהלים נכתבו בעקבות הסכם בין ארגון נכי
צה"ל מזה, לבין אגף השיקום מזה" (עמ' 33 לעדותו
הראשונה דווקא).

כלומר, אנחנו עוסקים בהסכם שנכתב או בהסכם בע"פ עם
ארגון נכי צה"ל וזה לא משנה אם זה הסכם כזה או כזה, זה
הסכם.

אני תמהתי (בלי לפגוע בכל החברים המכובדים שיושבים
בוועדה), איזה מין המלצות יכולה הוועדה לעשות, כשמדובר
בהסכם?!

זה לא תיקון חוק, אני מבין שהמנדט שלכם זה להציע הצעות
מה לתקן או לא לתקן בחוק כזה או אחר, אבל איך תבוא
התערבות של הוועדה הציבורית, בהסכם בין צדדים, אני
ניסיתי להבין ואני לא מבין. לכן אני תמהה, איך תבוא
התערבות ואם יש בכלל, עפ"י המנדט שקיבלתם, סמכות
לוועדה הנכבדה הזו, לעשות-

א. גורן, יו"ר: לנו אין סכמות לשום דבר. יש לנו סמכות להמליץ. אם נמליץ
ויקבלו את ההמלצה, אז ענף יעוץ וחקיקה של משרד
המשפטים,

עו"ד גרינברג: יצטרך לחקק חוק ואז יהיה בחוק דברי הסבר: 'יש הסכם,
החלטתם לבטל אותו'. או קיי. בואו נראה את פרצופה של
המדינה אח"כ. איך אפשר יהיה לעמוד מול אזרח שיש הסכם
עם המדינה, וע"י חוק מבטלים את ההסכם. תמהתי.
בנקודה הזאת, מה שמאוד קומם אותי, זה הדברים של ראש

האגף שאומר: שיש סיכון ציבורי שנפגעי נפש ינהגו בכלי רכב. הוא רק לא מגלה לכם – וזה לא כתוב בעדות שלו, שברגע שאדם מוכר כנכה צה"ל עם 50%, התנאי הראשוני לממש את זכאותו לרכב, זה שהוא נשלח ביוזמה של משהב"ט, למכון לבטיחות בדרכים של משרד התחבורה, ועד שהוא לא עובר שם את כל הטסטים והמבחנים ולא נפסל מלנהוג – ומכשירים לו את הנהיגה – הוא יקבל רכב. אז למה צריך לומר את המשפטים האלה, בלי לתת את ההסכם שנתתי ברגע זה, שבעצם זה לא יכול לקרות.

אגב, יש פה רופא, אולי הוא גם בקיא בזה: פוסט טראומה, אחד הטיפולים בהם זה לתת להם לנהוג. למה? כי זה בשבילם טרפיה. הם לא עם קשיים של תובנה, הם אנשים מבינים, הם אנשים נבונים, הם אנשים משכילים, ועצם הנהיגה נותנת להם גם את החיות המסויימת (דיברתי על זה עם פסיכיאטרים רבים), והם נוהגים ללא רבב.

לסיום, אני רוצה לומר את הדברים הבאים: קודם כל אני שכחתי לומר את זה, אבל אולי כדאי: אני קראתי וראיתי בטלויזיה שיש גם וועדה שמונתה ע"י יו"ר וועדת חוץ וביטחון,

א. גורן, יו"ר: לא בדיוק. יש צוות בדיקה.

עו"ד גרינברג: צוות בדיקה של חברי כנסת?

א. גורן, יו"ר: פנימית, של חברי הכנסת.

עו"ד גרינברג: אבל הם צוות, הוא צריך גם לבדוק את כל הנושא של אגף השיקום.

א. גורן, יו"ר: לא בתחום שלנו, אנחנו ביקשנו באמת מרה"מ, שהם לא ידונו בנושאים- המנדט שלהם, זה לבדוק התנהגות אגף הנכים כלפי הנכים, אגף השיקום.

התפקיד שלנו, במנדט, אנחנו גם מונינו ע"י גוף אחר, שזה הממשלה ולא ע"י יו"ר וועדת חוץ ובטחון, ובנושא הזה הם בקרוב יעבירו את החלוקה. זה לא צריך להטריד אתכם.

עו"ד גרינברג: או.קיי. אז זה רק שתי נקודות שאני חייב לומר אותם, כי הם באים קצת מהלב (ואני הפעם אומר את זה, כנכה צה"ל שלא נזקק לשירותים של משהב"ט).

קשה לי להשתחרר מההרגשה, מהאובססיביות שמתנהלת כאן, מטעם אגף השיקום וכל הנושא של ניסיון לחתוך ולבטל זכויות והטבות בכל הנושאים שדיברתי עליהם.

עכשיו, אני תמהה, מה יקרה ואתם לא תמליצו המלצות בהתאם למה שראש האגף מבקש, וכל הנושא של 10% - 19% הוותיקים יישאר על כנו ומחלות ישארו על כנו, ואיך ראש האגף הזה יתנהל, מול הנכים שהם נכים כדין, צריך לשקם אותם, צריך לעזור להם, צריך לתת להם – כשראש האגף חושב 'לא צריך'. זו משימה קשה,

א. גורן, יו"ר: אין בעיה, יקימו וועדה חדשה או יחליפו את ראש האגף.

עו"ד גרינברג: על כל פנים, אני התרשמתי התרשמות מאוד ברורה (למרות מה ששמעתי כאן מחבר הוועדה), שכל המטרה היא לחפש דרך איך לקצץ, וכל נושא של תקציבים וחסכוניות בקשר לתפקוד של האגף, הוא בתחום אחריותו של שר הביטחון. קשה לי להבין, כאזרח, אם שר הביטחון סבור שהחוק לא בסדר, למה צריך היה למנות את כל הוועדה הזו? למה לא יגיש הצעת חוק בכנסת ויגיד: אני רוצה לתקן את החוק, צריך לתקן את החוק, חובה לתקן את החוק. בואו נוציא את כל המחלות החוצה, ניקח את כל אלה ה-10% - 19% הוותיקים, נזרוק אותם הביתה, ונגמר העניין. נגיש הצעת חוק כזו.

החשש שלי, שהוא מחפש איזשהו אילן להיתפש בו, ולהגיד
'בגללם. אני לא, אבל יש לי המלצה של וועדה, אז מה אני
אעשה?!' אני פשוט לא מבין את הסיטואציה. (מדברים יחד)
שר הביטחון ממונה על החוק, הוא יכול להגיש, אז למה הוא
לא עושה את זה?

א. גורן, יו"ר: עו"ד גרינברג, שר הביטחון לא משוכנע שההמלצות של אגף
שיקום נכים הן אמיתיות, והוא רוצה שגוף בלתי תלוי
שמורכב מאנשים מקצועיים,
עו"ד גרינברג: אני לא מתכחש לבלתי תלוי.

א. גורן, יו"ר: ויכול להיות שנקבל חלק מההמלצות, ולא נקבל, אז הוא לא
יגיש דברים שלא נמליץ לו.

עו"ד גרינברג: אח"כ אם יהיה משהו לדראון עולם, הוא יגיד 'זה לא אני, זה
הוועדה'.

א. גורן, יו"ר: אנחנו לא נעשה שום דבר שהוא לדראון עולם.

עו"ד גרינברג: אני הוזמנתי לפה, לכן אם יש עוד איזה שאלות אליי, אני
בשמחה אענה.

א. גורן, יו"ר: אנחנו מאוד מודים לך, ברור ש-40 שנות עבודה במקצוע הזה,
לא מטעם משהב"ט אלא מטעם הנכים, לאט לאט חלחלה גם
בדיעות שלך, אבל בגלל זה אנחנו מקבלים דיעות מעדים
שונים ומאזנים את הכל.

עו"ד גרינברג: האמת היא, כשקראתי את העדות של ראש האגף, הוא לא
מפסיק לומר כמה פעמים: 'אני יודע שיש גם דיעות אחרות.
אני יודע גם, שיש כאלה שחושבים אחרת'.

עוזי לוי: אין נושא שאין עליו דיעות אחרות, זה אני יכול להגיד.

עו"ד גרינברג: לא, בנושא הזה הוא מאוד מרגיש שהוא הולך על ה'עקבים'
וחושש מ'לדרוך על ביצים'. זה גם ממחיש משהו.

א. גורן, יו"ר: מכל מקום, אנחנו מאחלים לך בריאות שלמה, תודה רבה לך
وكل טוב.

(תום הופעתו של עו"ד נפתלי גרינברג)